

ta tvarina za notresanje gnoja v tistih krajih (na pr. v ljubljanski okolici), kjer jo je lahko dobiti.

Če ne skrbimo za to, da bi se dušik ohranil v gnoju, izgubimo lahko te dragocene snovi od ene same dorastle govedi na leto za 10 gld.

Hlevski gnoj bi se še najbolj ohranil, če bi ga pustili toliko časa pod živino v hlevu, dokler ga ne rabimo. Pri tem načinu bi stelja popolnoma popila scalnico. Živina bi gnoj dobro shodila in stlačila; vsled tega bi se gnoj počasneje razkrajal. Ker je toplina v hlevu enakomerna, in ker bi bil gnoj zavarovan pred vetrovi in dežjem, vršil bi se razkroj gnoja enakomerno in pravilno.

Za tako spravljanje gnoja pa potrebujemo visokega hleva, dobrih prezračil, premičnih jaslíj itd. Vsega tega pa pri nas nimamo. Naši hlevi so dosti prenizki, pretesni in že pri sedanjem ravnanju prezaduhli in presoparni.

Pri takih okoliščinah gnoja ne smemo dolgo časa puščati v hlevu, ker si s tem pri živini več škodujemo, kakor pridobimo pri gnoju. Iz gnijočega gnoja nastala ogljikova kislina in amonijak škodujeta zdravju živalij; posebno neugodno vplivata na pljuča in oči. V konjskih hlevih sploh ni mogoče puščati gnoja dalj časa pod živino. Pa tudi pri goveji živini ga smemo puščati k večjemu po 7 dnij v hlevu, to pa le, če so hlevi dosti zračni in zdravi. Iz hleva spravljamo gnoj na gnojišče.

Fosforovo kisló apno za mlado živino.

Opazovalo se je zlasti v suhih letih, da je krmi nedostajalo rudninskih snovi, ker zemlja ni mogla istih zavoljo nezadostne vlage dovolj raztopiti. Zato pa je živina, krmljena s klajo, kateri primanjkuje fosfornega apna, navadno medla, mršava, se liže, okorno hodi ter težko vstaja. Ker sestojé živinske kosti večinoma iz fosfornega kislega apna, zatorej je priporočati, osobito mladi govedi pokladati krmsko apno, da se isti normalno ravzije okostje. Če se živini poklada dobra tečna krma, potem ji ni treba dajati fosfornega apna. Drugo pa je, ako je krma rastla na zanemarjenih, negnojenih senožetih, in takih se pri nas po Slovenskem ne manjka. Tako seno, taka otava je prazna, malo vredna, neredilna, ker ji manjka substanc, od katerih rastejo živini kosti. Zatorej naj bi vsak kmet, kateremu je kaj ležeče na močni, lepi živini, pa ne gnojí svojih travnikov, polagal govedi tudi klajno apno. Še boljše pa je, če se fosforovo apno ne krmi živini naravnost, ampak se gnoje travniki s Tomasovo žlindro. Na senožetih, gnojenih s Tomasovo moko, ne zraste le več krme, temveč je ista tudi redilna, sočnata, ker je bogata na rudninskih snoveh.

Poučni in zabavni del.

Kako je Guzelj umiral.

Bilo je okoli osme ure zvečer, ko sem prišel domov na božične počitnice. V hiši sem našel mater samo, katera mi je hitro postregla z dobro jedjo. Ko sem jo vprašal, kje da so drugi, odgovorila mi je, da pri Guzlju, ker so ga prišli obhajati.

„Pa še ti pojdi pogledat, kako je Jožu. Že od nekdanj hodi vedno k nam v dnino in zmirom je rad po Tebi vprašal, ko te ni bilo doma. Tudi oče ima tam z oporoko opravek.“

Napotil sem se proti hišici na koncu vasi. Skozi mala okna se je razlivala blede luč v temno noč. Ko stopim v zaduhlo izbo, nagovore me Porov boter: „Mislili smo, da se bo Maža prigugal, ko smo slišali, da si nekdo stresa sneg raz obuvala. Žvižgonta smo ponj poslali, da pokordata z Jožem. Joža je pri koncu, Joža! Kdo bi bil mislil, da ga bo tako hitro pobralo. Kakšne rjuhe je še nosil, ko smo v jeseni listje v Kokarjih grabili. Smrt, pravim, ta je huda. Najprej pošlje bolezen na te, da se te ovije počasi, da še sam ne veš kedaj. potem te pa z vso togoto vrže na posteljo; z vrvmi te poveže, včasih tudi precej trdo pridrgne. Ko ta opravi svoj posel, privleče se smrt, pobaše te, kakor nas kdo baček v gozdu, pa gremo. He, Joža! Tone je prišel poprašat, kako ti je kaj!“

„Torej si ti tudi prišel; prav rad te vidim, predno grem“, nagovori me bolnik s slabim glasom, „kmalu mi bo odleglo za zmirom. Kaj to, da Tomaža še ni? Ko se je nato bolnik dolgo odkašljeval, zaslišali smo v veži močni Tomažov glas:

„Slišal sem, da je Joža bolan, a da bi mu bilo tako hudo, nisem mogel verjeti; kakor pa zdaj vidim, je vender-le res. Je pač tako!“

„Tomaž, pozabiva, kar je bilo med nama zaradi tiste neumnosti. Saj veš, fanta sva še bila, pozneje bi se ne bila zgrabila. Prosim te, odpusti mi!“ prosi ga bolnik.

„Prav rad Joža, pa veš kaj, stvar je tako-le: Res, da sem jaz začel zabavljati, pa pomisli, da takrat smo ga že precej spraznili. Da sem se pa jaz prvi v te zakadil, kakor si pravil doma in pred gosposko, za to pa ne vem, kako bova naredila. Pa če sem se, samo zaradi tega sem se, ker sem bil vse jedno le malo pijan. Odpustim ti že, pa nekaj nerad. Da me pa ti po glavi tako udariš, da si mi skoro črepinjo prebil, to je bilo preveč. Prehudo si udaril, pravim prehudo. Skoro celi teden sem moral preležati.“

„Ker si rad“, oglasi se Poglajenček, ki mu je bila stvar dobro znana, in si našge pipo.

A Maža presliši to opombo in nadaljuje:

„Odpustim ti, pa ne prav rad. Prehudo si me takrat telebil. Mislil sem, da te bodo pripravili kak mesec, pa so te popolnoma oprostili, kakor bi hoteli reči: Zdaj si ga hudo udaril, kadar ga boš zopet mogel, pa ga še hujše. Veš kaj, to me boli. Kakor sem že rekel, odpustim ti, ker si moramo odpuščati, rad pa nič kaj ne“.

„Rad mu odpusti, Maža, rad! Saj si sam že poprej rekel, da te ni telebil tako hudo. Rad mu odpusti, rad“, posreduje Poglajenček.

„Odpusti mi, Tomaž, odpusti“, oglesi se zopet bolnik, „ni bilo prav, da sem te udaril; jaz bi moral pametnejši biti, ker sem bil trezen“.

„Tega pa zopet nisem rekel, da me nisi smel udariti; prav je bilo, da si me streznil. Samo malo prehudo je priletelo po glavi. No, pa saj ti odpustim, kakor sem že rekel“.

„Čez nekaj časa boš pa zopet rekel, da nerad odpustiš“, huduje se zopet Poglajenček.

„Kdo pravi to! Da se ne boš mešal v stvari, ki ti nič mar niso, pa nalašč pravim, da Jožu jaz prav rad odpustim, in da mu nisem nikoli veliko zameril“.

„Torej reci nam samo, da rad Jožu odpustiš, če ti je kaj hudega storil“, posežejo vmes Porov boter.

„Da ne boste pravili okoli, kako da sem trd, rečem, da rad odpustim“, odreže se Maža.

„No torej rad odpustiš“, povpraša ga še Poglajenček.

„Rad, prav rad“, odgovori Maža brez pogojev. Na zadnji odgovor Mažin je v zahvalo bolnik zadovoljno prikimal z glavo.

Molk je nastal v izbi, katerega je pretrgal bolnik, klicajoč svojo ženo.

„Jera, poglej za peč, puta menda turšico pobira raz stene. Deni jo v kurnik, da ne bo po sobi letala“.

„Kokljo sem že spravila v kurnik. Moral si kaj družega slišati. Za pečjo spi Jurček. Ni hotel iti z Nežiko vred spat. Rekel je, da hoče sedeti za pečjo, ker je slišal praviti, da boš kmalu umrl. Pustila ga bom, naj spi, saj ne ve kaj bo izgubil“, vzklikne dobra žena.

„Naj pa bo tako možje, kakor smo naredili. Ženi vse, naj pa oskrbi, da bo vse prav. Vi ji boste že povedali, kako bo bolje kazalo.“

„Orati bo kmalu treba, orati“.

„Zaradi tega si ne delaj še na zadnje ure skrbij“, tolaži ga Maža; „bom pa jaz prišel in obrnil parkrat svoje konje na tvoji njivici. Pa tudi, če bi me mogla za kaj družega kedaj porabiti, Jera, kar poklič me, saj nisem daleč“.

„Midva s Porom ti tudi svoje pomoči nikdar ne odrečeva. Kaj ne da, Por“? pristavi Poglajenček.

„Bog vam poplačaj, da ste mi bili vsi tako dobri; pa tudi zanaprej vas prosim, ne pozabite žene“. Ko je to bolnik izpregovoril, se je zopet zamislil.

„Deske za rakev imam pripravljene na skednju v polevniku. Močne bodo dovolj, namenjene so bile za omaro. Ali gre zunaj sneg“?

„Nekaj prši, nekaj, pa menda ne bo sile“, modruje Poglajenček.

„Da bi ga le preveč ne nanoslo, da ne bi imeli težav pri pogrebu. Saninec mislim bo dober. Sani boš tako ti vozil, Poglajenček, kaj ne da? Le dobro priveži rakev na sani in po klancu počasi pelji. Ko smo lansko leto pokopavali Sebeneslavja, zagnalo je Lignika po klancu, sani so se nekaj potrle, in rakev se je odprla.“

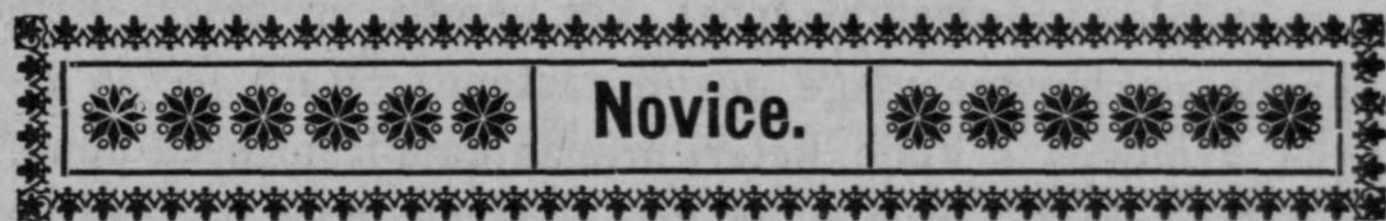
Jera, pa pogrebem daj pred pogrebom nekaj požirkov brinjevca. Durgelj ga mi je dal, ker sem mu ga pomagal po noči kuhati. Za prigrizek jim kupi par hlebcev belega kruha; nekaj krajcarjev še imava. Če boš mogla dati na mojega godu dan kaj za črno mašo. Za otroka me še skrbi. Da bi Bog dal, da bila res pridna in bi ti pri delu pomagala. Vidim, da se bližam h koncu. Naj pa bo, kakor smo se zgovorili“.

Ni veliko več govoril. Smrtni boj se je začel; težko se je ločila duša od krepkega telesa. Med umiranjem smo molili žalostni del rožnega venca in molitev za zadnjo uro.

„Tako tudi nas pobaše bela žena preje ali pozneje“, vzdihnili so Porov boter in ustavili uro. Kazala je jedno čez polnoč.

* * *

Čez dva dni smo ga spremili k pogrebu. Kdor zaradi opravka ni mogel v župno cerkev, šel je vsaj do vaškega znamenja. Tam je postal Poglajenček s sanmi pred križem, Porov boter pa so se obrnili s svetilnico rekoč: „Zdaj Vam pa Bog poplačaj, sosedje, da ste ga spremili na zadnjem potu. Če je komu kaj hudega storil, odpustite mu, saj bo zato za vas Boga prosil. F. G.“

— Osebnosti. Deželnovladni svetnik gosp. Ludovik marki Gozani je imenovan referentom deželne komisije za agrarske operacije, deželnovladni svetnik gosp. dr. Ludovik Thoman pl. Montalmar pa referentovim namestnikom. — Postajenačelnik v Grosupljem, gosp. Jakob Mule je premeščen v Trst, na njegovo mesto pride iz Ljubljane pristav gospod Fran Kokalj. — Davčni nadzornik v Logatcu gosp. dr. Iv. Rupnik je imenovan višjim finančnim komisarjem.

— Poroče. Poročil se je gosp. Jakob Prek, asistent c. kr. priv. južne železnice z gospico Marijo Bunc. — G. Karol Jeraj, član c. kr. dvornega opernega orkestra, se je poročil z gđ. Franico Vido Vovkovo, znano slovensko pesnikinjo.

— Ruski gost v Ljubljani. Vseučiliški profesor v Odesi, gosp. Boris Mihajlovič Ljapunov se mudi v Ljubljani in študira v licealni knjižnici slovensko književnost. G. Ljapunov govori slovensko.

— Novi ljubljanski kolodvor. Železniško ministrstvo je odobrilo generalni načrt za zgradbo novega kolodvora nasproti Resljevi cesti in je naročilo južni železnici, naj na tej podlagi čim prej izdela podrobne načrte.

— Električna železnica. Vagoni za električno železnico so došli ter stoje na relsah na južnem kolodvoru. Va-